

Lyckade möten material emellan

Att i en karolinerbyggnad förena 1700-tal och 1930-tal för kommande generationer låter som en utmanade balansgång.
– Jag kan inte nog betona hur viktigt det är med materialmötena för att resultatet ska bli lyckat, säger Samuel Liljethörn, arkitekt och antikvarisk expert.

TEXT **PETER WILLEBRAND** FOTO **NIKLAS JOHANSSON**

Interiörerna är hämtade från en byggnadsminnesförklarad karolinergård med anor från sent 1600-tal i Östergötland, och som under 1930-talet moderniserades i samband med att en familj övertog den. Gården har varit i familjens ägo sedan dess och de nuvarande ägarna vill vara anonyma.

– Två syskon i den tredje generationen har tagit över fastigheten som nu har restaurerats till modern standard enligt deras olika önskemål och för att fungera som två sommarbostäder, sammanfattar Samuel Liljethörn.

Han är utbildad arkitekt och har en bakgrund som byggnadssnickare, men föredrar att kalla sig antikvarisk expert.

– Jag arbetar numera uteslutande med den här typen typen av projekt. Jag skissar väldigt lite, men har förstås nytta av att veta hur man både ritat och bygger ett hus, inte minst när det kommer till vad som är praktiskt möjligt att genomföra i hantverkarledet och hur man ska prioritera, säger han.

INREDNINGEN I huvudbyggnaden påminner om det funktionella 1930-talet, med golv i kalksten och ek och

öppna spisar av marmor och kalksten. När huset renoverades 1939 blickade man tillbaka på de klassiska ideal som utmärkte ett slags högborgerlig skandinavisk stil från sekelskiftet, och som avvek från andra delar på gården. Men många delar från 1700-talet finns alljämt bevarade, som dörrar, sockelpaneller, profilerade taklistor och kakelugnar.

– Det har genomgående varit en väldigt hög ambitionsnivå i projektet, som glädjande nog också har backats upp av både de resurser och det engagemang som behövs för den här nivån.

Men resurser är förstas inte allt, understryker Samuel Liljethörn.

”Det krävs fingertoppskänsla, både i val av material och hur de möter varandra.”

– Det krävs också fingertoppskänsla, både i val av material och hur de möter varandra. Jag kan inte nog betona hur viktigt det är med materialmötena för att resultatet ska bli lyckat. Man måste hela tiden göra avvägningar så att balansen blir rätt, så att man inte skapar ett slags pastisch eller kopia. Det är så lätt hänt.

ALL STEN I huset är lokal, gammal som ny.

– Det finns en autenticitet i alla materialvalen, inte bara stenen. Vi har använt gråbrun Borghamnskalksten, ljus Ekebergsmarmor och Kolmårdsmarmor. Samtliga bryts på nära avstånd till huset. Det är också stensorter som fanns i huset sedan tidigare.

Totalt är fördelningen mellan återbruk och nytt ungefär 20-80.

– Runt 30-40 kvadratmeter är återbrukat sten. En av de stensorter där vi har kunnat återbruka merparten är en röd kalksten från Borghamn, som inte längre bryts. Det är golvplattor och återbruket var aningen komplicerat eftersom plattorna varierade ganska mycket i tjocklek, från två till fyra centimeter. Men det var värt allt extra arbete. När stenen väl var på plats igen var det uppenbart

hur mycket patina den bär med sig, och som gör den vackrare med åren.

LÄNSSTYRELSEN OCH Östergötlands museum har löpande övervakat projektet och inspekterat det färdiga resultatet, eftersom gården är ett byggnadsminne.

– De flesta arkitekter vill vanligtvis få bekräftelse på att de åstadkommit något nytt, men i just sådana här fall blir man extra glad när Länsstyrelsen kommenterar att "det verkar som ni kunnat spara väldigt mycket här", även när mycket faktiskt är nytt, säger Samuel Liljethörn.

De nya stenarbetena blickar även längre tillbaka i husets historia, ända till 1700-talet.

– När vi rev ut den gamla vindstrappan hittade vi till exempel en fin gammal profillist bakom en vägg. Den har nu återuppstått på flera andra platser och är den vanligaste profilen i socklarna.

Merparten av de nya stenarbetena märks inte oväntat i kök och badrum där både Ekebergsmarmorn och Kolmårds-marmorn fungerar som tidsmarkörer som knyter an till 30-talet och samtidigt kapslar in ett modernt tekniskt system för diverse faciliteter som vi tar för givna och räknar med att ska hålla för framtida generationer.

– I köket har vi medvetet valt att montera köksbänkar i gråbrun kalksten just för att skapa karaktär och förstärka känslan av att det inte är nytt, nästan lite patinerad i förväg. Samtidigt har vi använt av oss av moderna detaljer, som inifråsta spår.

STENENS BIDRAG TILL projektet blir alltså än en gång att både knyta an till historien och överbygga till framtiden, ett slags tidlös kontinuitet.

– Som ett naturligt och lokalt material står stenen för en färgsättning som harmoniserar bra med huset, med sina jordiga och varma färger. Man får heller inte glömma att den bidrar till att förverkliga två personers vision om en sommarbostad som man vill att framtida generationer också ska längta efter att återvända till. ■

Projekt: Karolinergården.

Beställare: Privatkund.

Arkitekt: Liljethörn Arkitektkontor.

Stenentreprenör: Gullbergs MMVIII

Stenleverantör: Borghamnssten och Borghamns Stenförädling.

